

Václav Hájek z Libočan na Tetíně

Návrat autora na místo činu

Konference s mezinárodní účastí

17. listopadu 2017 od 9:30 ve společenském sále obecního úřadu, Na Knížecí 2, Tetín

Pořádají obec Tetín — Sdružení svaté Ludmily — Ústav pro českou literaturu Akademie věd České republiky, v. v. i.

Moderuje Petr Voit

(Ústav informačních studií a knihovnictví Univerzity Karlovy, Praha)

Vlastimil Brom

(Ústav germanistiky, nordistiky a nederlandistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)

Hájkova Kronika česká a její německý překlad Johanna Sandela (se zvláštním zřetelem k projevům konfesních rozdílů autora a překladatele)

Příspěvek je věnován německému překladu Hájkovy Kroniky české, který pořídil Johannes Sandel a který poprvé vyšel v letech 1596 a 1598. Vedle souhrnného představení osobnosti překladatele a jeho působení bude hlavní pozornost zaměřena na charakteristiku překladu a specifika jeho práce s českým originálem, zvláště v obsahové a stylizační rovině. Předmětem konkrétního rozboru jsou možné projevy konfesních rozdílů mezi českým autorem a překladatelem do němčiny, jež je možné zachytit ve vybraných pasážích s náboženskou tematikou.

Alena M. Černá

(Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, v. v. i., Praha)

„Kdo chce škody zbýti, nedaj jiskře ohněm býti“

Požár v kronice a v jazyce (na materiále textů Václava Hájka z Libočan)

V příspěvku se budeme věnovat obrazu požáru, jak jej čtenářům zprostředkovávají díla Václava Hájka z Libočan *Kronika česká* a *O nešťastné příhodě, kteráž se stala skrze oheň....* Podáme přehled výrazů, které se k požáru a jeho jednotlivým fázím (vznik, průběh, následky atd.) vztahují, a upozorníme na rozdíly mezi touto slovní zásobou z první poloviny 16. století a odpovídajícím lexikem v současné češtině.

Marie-Elisabeth Ducreux

(Lecole des hautes etudes en sciences sociales, Centre de recherches historiques, Paris)

Jaké možnosti měli čtenáři 17. a 18. století seznámit se s dílem Václava Hájka z Libočan?

Kronika Václava Hájka z Libočan ve svém původním českém vydání nebyla až do začátku 19. století znovu přetištěna. Nabízí se otázka: Jakými cestami se mohlo udržovat vědomí o jméně a díle autora v širších čtenářských kruzích? Na základě dvou odlišných typů pramenů, životopisů českých svatých patronů a kalendáře, se příspěvek zaměří na problém přežívání tradice o Hájkovi na konci 17. a na začátku 18. století.

Tomáš Havelka

(Filozofický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., Praha)

Hájkova adaptace Života Adamova (Solferna)

V roce 1553 vydal Sixt z Ottersdorfu v tiskárně Jana Kosořského z Kosoře knihu *Život Adamův aneb jinák od starodávna Solfernus*, kterou podle záznamu v závěru knihy připravil Václav Hájek z Libočan. Kniha pak vyšla znovu v letech 1564, 1600, 1601 a 1721. Jde o Hájkovu úpravu pozdně středověkého textu: tak setrvalá recepce díla od konce 15. století až po první polovinu 18. století je v české literatuře zřídka. Přesto se literární historie *Solfernovi* nikdy výrazně nevěnovala, býval odsouván spíše mezi kuriozity. Ve svém příspěvku se budu věnovat Hájkovým úpravám a některým významnějším kontextuálním otázkám textu.

Eszter Kovács

(Pázmány Péter katolikus egyetem, Budapest)

Václav Hájek z Libočan v uherské jezuitské literatuře

Kronika česká Václava Hájka z Libočan je plná odkazů na uherské dějiny, přesto byl Hájek v soudobé uherské literatuře poněkud upozaděn. Hájkovou kroniku pro uherské čtenáře objevil Bohuslav Balbín, který byl v Uhrách mnohem známější a z Hájka často citoval. Známost Václava Hájka dostala nový impuls poté, co Gelasius Dobner, který spolupracoval s uherskými jezuitskými historiky, *Kroniku českou* přeložil (zčásti) do latiny a doplnil ji kritickými poznámkami. Díla, ve kterých najdeme citace na Hájkovou kroniku, se dají rozdělit na tři žánry: historiografie, duchovní literatura a historické drama. Chtěla ukázat několik příkladů, jak v těchto dílech čerpali z Václava Hájka uherští jezuité.

Jan Malura

(Katedra české literatury a literární vědy, Filozofická fakulta Ostravské univerzity)

Ztvárnění krajin a míst v Hájkově kronice

Příspěvek se zaměří na Hájkovu tematizaci vybraných prostorů, půjde zejména o hory, důlní lokality, řeky, popř. širší krajinné celky (města ponecháme stranou). Posoudí frekvenci jednotlivých typů míst a jejich významové akcenty. Bude reflektovat metody zobrazení místa (vyprávění, deskripce, použití ustáleného toposu apod.). Referát naváže na předchozí bádání (T. Klimek, V. Cílek, E. Maur, J. Malicki aj.) a bude vycházet z konkrétních textových úryvků.

Jan Pišna

(Ústav pro českou literaturu Akademie věd České republiky, v. v. i.)

„Vyšel oheň v Menším Městě pražském“

Hájkova reportáž o požáru Malé Strany a Pražského hradu z roku 1541

Příspěvek se zaměří na dochovaná česká a německá vydání Hájkova spisu *O nešťastné příhodě...*, který sepsal a vydal krátce po jednom z nejničivějších pražských požárů, při němž byla zničena značná část Malé Strany, Hradčan a Pražského hradu. Hájek byl nejen očitým svědkem, ale také postiženým, neboť bydlel nedaleko domu s názvem Bašta, z něhož 2. června 1541 vyšlehl první plameny, a při ohni shořela část již potíštěných archů *Kroniky české*.

Lucie Storchová

(Filozofický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i.)

Kolportér Hájkových výmyslů? Jan Dubravius a jeho interpretace Kroniky české

Příspěvek se bude zabývat tím, jak olomoucký biskup a humanista Jan Dubravius zacházel s *Kronikou českou* při psaní svého díla *Historiae regni Bohemiae libri XXXIII* (poprvé vydaného v Prostějově r. 1552). Přestože starší badatelé často považovali Dubraviovu historii za latinské přepracování Hájkovy kroniky, příspěvek se pokusí poukázat na rozdíly mezi oběma díly, které souvisejí s obecnějšími trendy vývoje humanistické historiografie.

Josef Vacek

(Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, Praha)

Drahá perla v temnosti pohanské zrozená

Svatá Ludmila a Tetín pohledem neznámého autora na počátku 18. století

Příspěvek vychází z málo známého díla nazvaného *Drahá perla v temnosti pohanské* (vydáno 1719), které se věnuje historii Tetína a životu svaté Ludmily. Přednáška se pak zaměří na život svaté Ludmily — od jejího křtu až po zázraky, které jsou v díle popsány a kterým bude věnován větší prostor. Tématem rovněž bude to, jak je Tetín v knize vylíčen a jak se toto významné místo ke svaté Ludmile váže

Nina Weissová

(Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, Praha)

Recepte Hájkovy kroniky v legendistice 19. století

Příspěvek stručně shrne význam a dějiny legendistiky na českém území od jejích počátků až do 19. století. Dále bude objasňovat formu zbožnosti a její proměny v 18. století, zejména v období osvícenství a také ve století 19. Samotným jádrem příspěvku bude prezentace vlivu Hájkovy kroniky na legendistiku a literaturu v 19. století. Vliv Hájkovy kroniky bude demonstrován na textech Josefa Schiffnera a dalších autorů.

(V průběhu pořádání konference budou návštěvníkům zpřístupněny tetínské památky včetně fary, v níž Václav Hájek v letech 1533–1539 pobýval.)

9:30

slavnostní zahájení konference

10:00–10:30

Marie-Elisabeth Ducreux

Jaké možnosti měli čtenáři 17. a 18. století seznámit se s dílem Václava Hájka z Libočan?

10:30–11:00

Lucie Storchová

Kolportér Hájkových výmyslů? Jan Dubravius a jeho interpretace Kroniky české

11:00–11:30

Eszter Kovács

Václav Hájek z Libočan v uherské jezuitské literatuře

11:30–12:00

Vlastimil Brom

**Hájkova Kronika česká a její německý překlad Johanna Sandela
(se zvláštním zřetelem k projevům konfesních rozdílů autora a překladatele)**

12:00–13:30

přestávka na oběd

13:30–14:00

Jan Malura

Ztvárnění krajin a míst v Hájkově kronice

14:00–14:30

Jan Pišna

„Vyšel oheň v Menším Městě pražském“

Hájkova reportáž o požáru Malé Strany a Pražského hradu z roku 1541

14:30–15:00

Alena M. Černá

„Kdo chce škody zbýti, nedaj jiskře ohněm býti“

Požár v kronice a v jazyce (na materiále textů Václava Hájka z Libočan)

15:00–15:30

Tomáš Havelka

Hájkova adaptace Života Adamova (Solferna)

15:30–16:00

Nina Weissová

Recepce Hájkovy kroniky v legendistice 19. století

16:00–16:30

Josef Vacek

Drahá perla v temnosti pohanské zrozená

Svatá Ludmila a Tetín pohledem neznámého autora na počátku 18. století

16:30–18:00

přestávka na večeři

18:00–19:30

Skrze etnosti a mučedlnictví kněžny Lidmilly hrad a město Tetín přemilostně osvíceno bylo

Pořad sestavený ze svatoludmilských legend, kázání a písní v širokém rozpětí od 10. do začátku 19. století. Literární texty čtou studenti oboru Dějiny evropské kultury Katolické teologické fakulty